

Motion till riksdagen

1989/90:Sk29

av Inger Schörling m.fl. (mp)

med anledning av prop. 1989/90:50 om
inkomstskatten för år 1990, m.m

1. Propositionen – ett blått paket med röda snören

I propositionen föreslår regeringen ett första steg i en reform av skattesystemet. En sänkning av den direkta inkomstskatten, speciellt för höginkomsttagare, skall finansieras av höjda indirekta skatter, annorlunda beskattning av kapitalinkomster samt skärpningar av regler under inkomstslaget "inkomst av tjänst". Vissa förändringar i småhusbeskattningen, förmögenhetsbeskattningen samt företagsbeskattningen föreslås, lindringar i det obligatoriska sparandet föreslås liksom även några andra regler med speciella tillämpningar.

Förslagen har baserats på fyra olika utredningar (RINK, KIS, URF och IBU) som behandlat respektive inkomstbeskattning, indirekta skatter, företagsbeskattning samt inflationskorrigerad beskattning.

Viss hänsyn har också tagits till miljöavgiftsutredningens (MIA) delbetänkande om trafik och energi. Sammanvägningen har karaktären av en kompromiss som nåtts mellan socialdemokraterna och folkpartiet.

2. Miljöpartiets motion – ett grönt skattesystem

Miljöpartiets motion gäller ett första steg mot ett grönt skattesystem, ett steg som skulle kunna genomföras redan inför 1990 års skatter. Huvudpunkter är

- laglöneprofilen är det primära i de föreslagna lättnaderna i inkomstskatt
- miljöprogrammet är det primära i de indirekta skatterna – ett nytt sätt att se på dynamiska effekter
- full finansiering av skattesänkningarna för att motverka ytterligare ekonomisk överhettning.

I dessa fundamentala avseenden skiljer sig vårt förslag från propositionen, vilken vi därför avvisar.

3. Olika motiv för en skattereform

3 a. Livskvalitet eller ekonomisk tillväxt

Ett viktigt mål för skattereformen sägs vara att befrämja en fortsatt ekonomisk tillväxt. Miljöpartiet de gröna tar avstånd från denna målsättning. Diskussionen om "tillväxt" måste föras i bättre preciserade termer för att bli

meningsfull. Den måste skilja på grundläggande begrepp som produktivitet och produktionsvolym och den måste framför allt diskutera tillväxtens innehåll, dvs *vad* som eventuellt skall växa. Helt klart är att i flera avseenden är en minskning av ekonomisk aktivitet en viktig förutsättning för en god miljöpolitik.

Miljöpartiet de grönas uppfattning är att en ökad *produktivitet*, dvs produktion per arbetstimme, i allmänhet är av godo. Detta gäller under förutsättning att ökningen är resultatet av en bättre arbetsorganisation, ny teknik, e.d. och inte av en ökad rovdrift på människor och natur.

Detta konstaterande leder inte automatiskt till slutsatsen att därmed också en ökad total *produktionsvolym* skall eftersträvas, i varje fall inte av varor som medför förbrukning av knappa råvaruresurser eller som orsakar miljöförstöring. Den arbetsinsats som friställs genom en förbättrad produktivitet bör i stället användas dels för arbete inom vård och omsorg, dels för en förkortad arbetstid och uppmuntran av arbetsinsatser inom den informella sektorn.

När vi nu yrkar på en sänkning av den direkta skatten på arbete och samtidigt vill öka beskattningen av energi, transporter och konsumtion, är det med en förväntan att människor skall bete sig på ett ansvarsfullt sätt, på ett sätt som grundar sig på förståelse av livskvalitetens förutsättningar. I stället för att öka sitt lönearbete för att driva upp sin materiella standard, kan många välja ökad fritid och ökade insatser inom den informella sektorn, dvs ägna mer tid åt familj, åt att hjälpa medmänniskor och åt andra obetalda sysselsättningar. Detta minskar penningekonomins betydelse till förmån för ökad livskvalitet och ökad självtillit. Den "dynamiska effekten" verkar då i motsatt riktning mot vad utredningens majoritet förutsätter.

3 b. Skatterna som styrmedel

Vi anser att följande starka skäl finns till att genomföra en grön skattereform:

1. Skatterna skall användas som styrmedel för att motverka misshushållning med resurser och miljö. Skatterna på ändliga råvaruresurser måste höjas kraftigt för att minska överflödskonsumtionen av dem. Miljöskatter och avgifter på miljöfarliga utsläpp m.m. måste också införas i större utsträckning och på ett mer konsekvent sätt. Den del av inkomsterna från sådana skatter som förväntas bestå under lång tid framåt kan användas till att sänka skatterna på arbetsinkomster, både den direkta inkomstskatten och arbetsgivaravgifterna. En sådan överflyttning av skattebördan från skatt på arbete till skatt på naturresurser och miljöutsläpp gynnar en miljö- och resursvänlig konsumtion samt återvinning.

En betydande del av inkomsterna från höjda skatter på ändliga råvaror och på miljöutsläpp ger emellertid endast intäkter i ett kort tidsperspektiv. Eftersom syftet med skatterna är att minska resursförbrukning och utsläpp kommer skatteinkomsterna att minska i takt med att så sker. Sådana inkomster kan inte användas för sänkning av inkomstskatterna utan bör i stället användas till investeringar i ny miljövänlig teknik, t ex järnvägsinvesteringar, i flödande energikällor samt i energisparande.

2. Skatterna bör, i likhet med vad fallet varit hittills, användas som fördelningspolitiskt instrument. För detta krävs för det första ett regelsystem som försvårar skatteundandragande. För det andra skall inkomstskalan ha en god låglönestruktur, dvs att de som har höga inkomster skall betala hög skatt och att de som har små inkomster skall ha lägre skatt och därtill eventuella bidrag. Det första kravet är tillgodosett av utredningens majoritet medan en god låglönestruktur saknas. Vårt förslag till skatteskala har en bättre låglönestruktur än den av regeringen föreslagna.

4. Inkomstskatten 1990, ett första steg

Miljöpartiet de gröna vill verka för en skatteskala och bidragssystem där höga marginaeffekter vid ökade arbetsinsatser undviks och där grundavdraget successivt höjs. Målet är att minska skatter och avgifter på normala arbetsinkomster och ersätta dem med högre skatter på råvaror, konsumtion, reavinster och kapitalinkomster.

4 a. Skatteskala och grundavdrag

Den i propositionen föreslagna sänkningen av den statliga inkomstskatten kommer huvudsakligen höginkomsttagarna till del. I inkomstskikt över 75 000 kr. i beskattningsbar inkomst vill regeringen sänka inkomstskatten med 7 procentenheter och för lägre inkomster med 2 procentenheter. Vi föreslår i stället att skatten sänks med 4 procentenheter för inkomstskiktet över 73 000 kr. och för lägre inkomster med 3 procentenheter. Samtidigt föreslår vi en höjning av grundavdraget från 10 000 till 12 000 kr. Det måste betonas att dessa förslag innebär ett första steg mot ett skattesystem med väsentligt högre grundavdrag och högre marginalskafter i de högsta inkomstskikten jämfört med regeringens förslag.

Sammantaget kostar våra förslag statskassan ca 29 miljarder kronor. Regeringens förslag till förändrad skatteskala med oförändrat grundavdrag kostar ca 30 miljarder.

4 b. Fördelningspolitiska effekter

Sänkningen av inkomstskatten enligt miljöpartiets förslag och enligt propositionen vid några olika inkomstlägen framgår av följande tabell:

Taxerad inkomst	50 000	100 000	150 000	200 000	250 000	300 000
Skattesänkn. enl Mp-försl.	1840	3490	5490	7490	9490	11490
Skattesänkn. enl prop.	800	2550	6050	9550	13050	16550
Differens Mp-försl. – prop.	1040	940	-560	-2160	-3560	-5060

Skattesänkningen blir med vårt förslag större än i regeringens för personer med en taxerad inkomst under ca 130 000 kr. Med hänsyn till att de höjda indirekta skatterna drabbar dem som har låg disponibel inkomst mer än andra, har vi funnit att det är nödvändigt att låginkomsttagarna ges en större skattesänkning än vad regeringen föreslår. För höginkomsttagare blir skattesänkningen i vårt förslag mindre än vad som föreslås i propositionen. Till

följd av ökade indirekta skatter, skärpt kapitalbeskattning, minskade avdragsmöjligheter, m.m. får höginkomsttagarna som grupp en något lägre disponibel inkomst i vårt förslag jämfört med i dag. Detta är motiverat med hänsyn till behovet att sträma åt överflödskonsumtionen.

Mot. 1989/90
Sk29

5. Villabeskattningen

Den nya fastighetstaxeringen medför enligt existerande regler kraftigt höjda skatter. Det är därför riktigt att schablonintäkten minskas som föreslås i propositionen. Särskilda problem uppkommer i skärgårdar och andra områden som är intressanta för fritidsbebyggelse. De två exempel som återfinns i propositionen är inte tillräckliga för att kunna bedöma hur den nya taxeringen slår i dessa områden. Regeringen måste här redovisa ytterligare material för en rättvisande bedömning. Vi anser att problemet är ytterst allvarligt för dem som berörs och att man måste beakta det faktum att varje hus har två olika marknadsvärden, ett högt värde som eftertraktat fritidshus och ett lägre värde som ortsbor har råd med; det finns ju också två distinkt olika marknader för sådana fastigheter. Taxeringsvärdet skall alltså vara annorlunda för ett hus som bebos av ortsbor än om det är ett fritidshus.

Ett annat problem med fastighetstaxeringen gäller att hus där energibesparande åtgärder vidtagits får ökade taxeringsvärden och därigenom högre boendekostnader. Regeringen bör lägga fram förslag om hur detta förhållande skall kunna undvikas.

6. Förmögenhetsbeskattningen

I propositionen föreslås en delvis ny konstruktion med höjda skiktgränser för beskattningen av förmögenhet. Vi accepterar höjningen av gränsen för förmögenhetsskatt men däremot inte sänkningen av skatten i högre skikt. I stället föreslår vi följande skala för uttag av förmögenhetsskatt:

upp till 800 000 kr.	0%
800 000 – 1 600 000 kr.	2%
över 1 600 000 kr.	3%

7. Löneförmåner, speciellt bilförmån

Nuvarande system för beskattning av tjänstebil uppmuntrar i hög grad privatkörning. Med tanke på de tilltagande miljö- och hälsoproblem som är direkt förknippade med biltrafik måste det anses vara helt förkastligt. För 1990 tillstyrker vi därför regeringens förslag att höja förmånsvärdet till 30% av nybilsvärdet. Detta ser vi som ett första steg. Förmånsvärdet bör höjas till 40% för år 1991.

Dessutom behövs omgående en översyn vad gäller problematiken kring privatkörning med tjänstebilar i syfte att finna bättre metoder för att kunna minska den.

8 a. Resor till och från arbetet

Angående avdrag för resor till och från arbetet måste reglerna primärt grundas på önskemålet att inte uppmuntra bilresor i tätorter.

Det i RINKs betänkande framlagda förslaget om att avdrag för resor skall medges för det avstånd som (enkel resa) överstiger 3 mil har mött motstånd, speciellt från personer bosatta långt från orter där allmänna kommunikationsmedel är tillgängliga. Vi föreslår att minimigränsen i stället skall vara 1,5 mil (enkel resa); över denna gräns skall den skattskyldige ha rätt att dra av 8 kr./mil oberoende av vilket fortskaffningsmedel han i verkligheten använt. Ett avdragstak om 30 000 kr. bör finnas.

Genom att avdraget är knutet till person snarare än till fortskaffningsmedel, uppmuntrar vårt förslag till användning av allmänna kommunikationsmedel och till samåkning i högre grad än nuvarande utformning av reseavdraget. Med hänsyn till att en stor del av taxeringsnämndernas, skattemyndigheternas och skattedomstolarnas arbete går åt till att pröva bl a tvåtimmarsregeln i det nuvarande avdraget kommer vårt förslag att innebära en betydande administrativ förenkling och ge berörda myndigheter möjlighet att koncentrera sitt arbete på viktigare uppgifter.

8 b. Traktamenten

Vi anser att det är viktigt att en kraftig skärpning sker i fråga om beskattningen av traktamenten. Det i propositionen framlagda förslaget att beskatta traktamenten för endagsförrättningar måste betraktas som ett första steg i en omläggning av systemet.

8 c. Egen bil i tjänsten

De nuvarande avdragen för att använda egen bil i tjänsten är baserade på full kostnadstäckning för bilinnehavet. Det är en grav orättvisa att skattesystemet på detta vis skall stödja vissa personers bilinnehav, och vi betraktar den i propositionen föreslagna minskningen av avdraget till 11 kr. per mil som helt i linje med vår politik.

9. Fastighetsskatt för hyreshus

Höjningen av underlaget för beräkning av fastighetsskatt från 55 till 65 % av taxeringsvärdet är en anpassning till den höjning av fastighetsbeskattningen av småhus som blir en följd av den nya taxeringen och accepteras därför. Övriga faktorer för beräkning av fastighetsskatt är oförändrade.

10. Kapitalvinstbeskattningen, speciellt beskattning av pensionsförsäkringarnas kapitalavkastning

RINK:s förslag om en beskattning av pensionsförsäkringarnas avkastning motiverades av att allt sparande skall beskattas på ett likformigt sätt. Så har inte skett hittills, vilket torde vara en viktig orsak till att en allt större andel

av bl a svenska aktier numera ägs av institutioner, typ pensionsförsäkringsbolag, i stället för av enskilda hushåll. För miljöpartiet som eftersträvar ett småskaligt och spritt ägande är detta inte tillfredsställande. Skattefriheten för pensionsförsäkringsbolagen har också gynnat dessas möjligheter att investera i kontorsfastigheter m m, bl a i centrala lägen i storstäderna, vilket bidragit till en osund överhettning i dessa områden.

En beskattning av pensionsförsäkringarnas avkastning är därför väl motiverad. Med hänsyn till att medel i pensionsförsäkringar är långsiktigt bundna och med hänsyn till konkurrensen med utlandet är det dock motiverat med ett något reducerat skatteuttag jämfört med övriga kapitalinkomster.

Förslaget att endast 75 % av pensionsförsäkringspremierna får dras av 1990 kan accepteras som en övergångsregel för detta är för att undvika skatteplanering i samband med planerad marginalskattesänkning 1991.

Miljöpartiet anser att det första steget i beskattningen av pensionsförsäkringarnas avkastning bör tas redan 1990. Skattesatsen bör då vara 5%. Detta motiveras dels av fördelningspolitiska skäl, dels av stabiliseringspolitiska skäl. Beskattning av pensionsförsäkringarnas avkastning får effekt först med något års eftersläpning. Då 1991 befaras bli ett år då en betydande köpkraft släpps loss med anledning av kraftiga sänkningar av marginalskatter, bör en del av skatten på pensionsförsäkringarnas avkastning införas redan 1990 och därigenom få stabiliseringspolitisk effekt 1991. Den föreslagna skatten beräknas ge staten en inkomst av ca 1.8 miljarder kronor 1990.

11. Stegvis ökning av de indirekta skatterna

11 a. Energibeskattningen

I ett särskilt yttrande till KIS-utredningen har Carl Frick utförligt redogjort för miljöpartiets syn på energibeskattningen. Denna innebär i korthet att energi bör beskattas med råvaruskatter på icke förnyelsebar energi samt med miljöskatter. En sådan energibeskattnings drabbar all användning av icke förnyelsebara energiråvaror och sådan energianvändning som medför miljöproblem. Den uppmuntrar till utvecklande av teknik för effektiv energiomvandling och minskande utsläpp. Alla verksamheter som förbrukar energi drabbas lika och får samma sparincitament.

Regeringens förslag att år 1990 momsbelägga energin utan att höja punktskatter, miljöskatter eller råvaruskatter leder till ökade energipriser för hushållen som därigenom får ett ökat incitament att spara. Däremot ökar inte kostnaden för företagens energianvändning eftersom momsen kan lyftas av. Det är till och med så att propositionen föreslår en sänkning av elskatten med 2 öre/kWh, vilket innebär ökat uppmuntrande av energislöseri och står i klar motsats till den deklarerade energipolitiken.

Miljöpartiets alternativ för 1990 följer i huvudsak Roy Ottossons reservation i MIA:s nyligen framlagda delbetänkande. Med hänsyn till tidspressen föreslås dock att energiskattehöjningar under 1990 tas ut i form av höjning av existerande punktskatter till en nivå som ungefär motsvarar de råvaruskatter och miljöskatter som föreslås i reservationen. Punktskatterna kan senare läggas om till råvaruskatter och miljöskatter.

Mot. 1989/90
Sk29

	Skattehöjning	Total skatt	Beräknad intäkt, miljarder kr
Bensin, oblyad	1.40 kr./liter	3.98	
" , blyad	1.70 kr./liter	4.48	7,1
Olja	600 kr./m ³	1560	4,7
Kol	900 kr./ton	1500	2,0
Naturgas	900 kr./1000m ³	1208	0,3
El	6 öre/kWh	15,2*	6,0
Gasol	900 kr./ton	1085	0,2

* Inom vissa kommuner i norra Sverige 14,2 öre. För industriell verksamhet 13 öre.

Vidare föreslås att kilometerskatten räknas upp med belopp som motsvarar en ökad drivmedelskostnad om 80 öre per liter. Denna ökning skall gälla alla fordon som betalar kilometerskatt. Intäktsökningen beräknas till 0.8 miljarder kronor.

Det är nödvändigt att också flyget betalar sina miljökostnader. Givetvis bör också flygbränsle vara beskattat på samma sätt som t ex dieselolja. Vi föreslår att regeringen ger miljöavgiftsutredningen i uppdrag att med förtur lämna förslag till en beskattning av flygbränsle som kan genomföras från den 1 juli 1990. Skatteuttaget bör till största delen ske i form av landningsavgifter, där Gotland och övre Norrland skall ha en relativt sett lägre beskattning.

Som ett provisorium för 1990 föreslås vidare att den nuvarande miljöskatten på flygets kväveoxidutsläpp höjs till 40 kr./kg. Intäktsökningen beräknas till 0.2 miljarder kronor.

Elintensiv industri har i dag nedsatta energiskatter enligt den så kallade 1,7%-regeln, dvs skatten får aldrig överstiga 1,7 % av företagets försäljningssiffror. Målet måste vara att utveckla sådana särskilda nedsättningar av energiskatten. Vi anser att även elintensiv industri skall betala full energiskatt och alltså uppmuntras att införa energibesparande förbättringar. För att bibehålla industrins internationella konkurrenskraft bör övergångsvis ett mer neutralt stöd än nuvarande skatterabatter ges. Regeringen bör dessutom bedriva ett aktivt arbete för att internationellt förmå andra länder att upphöra med sina subventioner till den energikrävande industrin.

Vi föreslår vidare att skattefriheten för avkopplingsbar el avskaffas från och med 1990.

Som ett provisorium för 1990 föreslår vi att procentsatsen som företagen skall betala själva höjs från 1,7 till 2,2 % av omsättningen.

Totalt beräknar vi intäktsökningen från höjda energiskatter inkl bränsleskatt/landningsavgift för flyget, m m enligt ovan till ca 22 miljarder kronor. Vid beräkningen har så långt möjligt existerande nedsättningar och föreslagna ändringar enligt ovan beaktats. Vi har också räknat med en förbrukningsminskning för de olika energislagen i storleksordningen 3-10%.

Skattehöjningarna på energi blir med vårt förslag jämförbara med propositionens när det gäller hushållen. När det gäller övriga användare som är

momsredovisningsskyldiga innebär vårt förslag motsvarande höjningar som för hushållen medan de enligt propositionen inte alls berörs av höjda energiskatter. Elskatten sänks till och med.

Mot. 1989/90
Sk29

11 b. Mervärdesskatt på serverings- och hotelltjänster

Miljöpartiet de gröna har den principiella uppfattningen att skatt på icke förnyelsebara råvaror bör ingå som en integrerad del i vårt skattesystem. När det gäller serverings- och hotelltjänster är det vår bedömning att de huvudsakliga kostnaderna gäller arbetskraft snarare än varor. Momsen är idag reducerad till 12,87 % för serverings- och hotelltjänster. Med hänsyn till vad ovan sagts anser vi att denna laga moms-sats är motiverad och bör vara kvar.

11 c. Alkohol och tobak

Med hänsyn till de stora sociala problem och sjukvårdskostnader som orsakas av alkohol- och tobakskonsumtion bör en real skattehöjning ske på detta område. Vi föreslår att gällande skattesatser för tobak och spritdrycker höjs med 40 % från den 1 januari 1990 medan skatten på vin, malt- och läskedrycker höjs med 20 %. Detta beräknas med en konsumtionsminskning i storleksordningen 5–15 % ge ca 3 miljarder kronor.

11 d. Reklam

Den kraftiga ökningen av reklamen i samhället innebär ett onödigt resurslöseri både direkt i form av arbetskraft, papper, mm för reklamproduktion och indirekt genom att den ytterligare driver på en ohejdad konsumtionsutveckling. Miljöpartiet de gröna har i motion under den allmänna motionstiden utvecklat sin syn på hur beskattningen av reklamen kan ändras och samtidigt skärpas kraftigt. För 1990 föreslår vi nu att den nuvarande reklamskatten fördubblas. Detta beräknas ge ökade intäkter med ca 0,8 miljarder vid en med ca 10 % minskad reklam mängd.

12. Särskilda åtgärder för pensionärer och studerande

12 a. Pensionärer

I första hand föreslår vi att pensionärer beskattas som vanliga löntagare varvid pensionerna höjs i motsvarande mån. Denna konstruktion är av helt annan karaktär än den nu gällande och vi anser att den bör förberedas för genomförande från den 1 januari 1991. För 1990 har vi föreslagit en tillfällig lösning i en parallell motion.

12 b. Studerande

Angående studiemedel under 1990 har vi lämnat in en separat motion. Vi ämnar också återkomma under allmänna motionstiden till frågan om konstruktionen av dessa lån och reglerna för deras återbetalning.

13. Sänkta arbetsgivaravgifter

Mot. 1989/90

Sk29

Huvuddelen av de medel som inflyter genom höjda energiskatter, m m på icke moms-pliktiga användare föreslås användas till sänkta arbetsgivaravgifter.

Vi föreslår en sänkning av arbetsgivaravgiften med 10 procentenheter i hela Norrland, vissa kommuner i Dalarna och Värmland samt på Gotland. Denna sänkning motiveras av regionalpolitiska skäl. Ett annat argument är att energiintensiv industri i huvudsak är lokaliserad utanför storstadsområdena och med en särskild koncentration till Norrland.

Vi föreslår vidare en sänkning av arbetsgivaravgiften inom vården med 10 procentenheter i det andra steget av skattereformen år 1991. Avsikten är dels att bekämpa den allt svårare personalkrisen inom vården, dels att underlätta profileringen till förmån för personlig vård framför apparaturdominerad vård.

14. Miljösatsningar, ett första steg

För att höjda energiskatter och miljöskatter skall få en maximal styrande verkan måste de kombineras med kraftfulla satsningar på positiva miljövänliga alternativ framför allt inom trafik- och energiområdet.

Som ett första steg måste redan för 1990 ytterligare ca 2 miljarder kronor anslås till sådana projekt som ligger långt framme i planeringen men till vilka pengar saknas. Projekten bör spridas över landet.

14 a. Alternativ energiteknik

1. *Vindkraftsatsning i Blekinge*. Utbyggnad av en havspark av stora vindkraftverk utanför Blekingekusten. Så mycket som möjligt av tillverkningen förläggs till Blekinge. Kan ingå i regeringens "Blekingepaket". Statligt stöd i den omfattning som behövs för att de intressenter som nu utreder projektet skall finna det ekonomiskt intressant att genomföra.

2. *Solenergisatsning i Kungälv*. Erforderligt statligt stöd för att realisera förslaget till storsatsning på solenergi i Kungälv, innebärande bland annat stora bergrum för vattenlagring. Projektet intressant som pilotprojekt för framtida användande av friställda oljelagringsbergrum till lagring av solenergi.

14 b. Järnvägstrafik

Höjning av ramen för järnvägsutbyggnad med ca 1,5 miljarder kronor för 1990. Bl a tidigareläggning av följande projekt:

1. *Väst kustbanan*. Påbörja utbyggnad av dubbelspår inkl. tunnel under Hallandsåsen. Mycket viktigt för att få ett konkurrenskraftigt miljövänligt alternativ till bil- och flygtrafik i ett av landets mest miljöstödda områden.

2. *Ostkustbanan*. Uppsala-Sundsvall. Uträtningar och standardhöjningar för att möjliggöra snabbtågtrafik. Viktigt för trafiken till Norrland som alternativ till utbyggnad av miljöstörande flygtrafik till nedre Norrland.

Ett flertal konkreta förslag till utbyggnad av miljövänlig kollektivtrafik finns, t ex i Stockholmsområdet och i Göteborg. Dock saknas pengar. Förutom biltullar och vissa taxehöjningar måste också andra former för lokal finansiering av dessa utbyggnader möjliggöras. En miljö- och kollektivtrafikavgift bör tas ut på framför allt centralt belägna kontors- och andra fastigheter. Det är rimligt att sådana verksamheter som alstrar mycket trafik vid de anställdas pendling till och från arbetet också får vara med och betala för utbyggnaden av denna trafik. Regeringen bör därför snarast till-
sätta en utredning om hur sådana miljö- och kollektivtrafikavgifter i storstäderna skulle kunna utformas.

15. Budgeteffekter

Budgeteffekterna år 1990 enligt miljöpartiets förslag jämfört med regeringens förslag framgår av nedanstående tabell. Beloppen anger storleksordningar.

	Miljarder kronor	
	Miljöpartiets förslag	Regeringens förslag
<i>Skattebortfall och ökade utgifter</i>		
Ny skatteskala	29	30
Sänkta arbetsgivaravgifter	9	
Miljösatsningar	2	
SUMMA	40	30
<i>Finansiering</i>		
Kapital	8,4	8,4
Inkomst av tjänst	4,5	3,5
Indirekta skatter	27,0	11,9
SUMMA	39,9	23,8
OFINANSIERAT Avrundat	0	6

Regeringen har i propositionen räknat med att drygt 6 miljarder av skattesänkningen inte behöver finansieras för år 1990. Detta anses vara den så kallade inflationseffekten som beror på att fler löntagare kommer upp i högre inkomstskikt när deras lön passerar någon av brytpunkterna i skatteskalan. Att räkna med denna effekt är i nuvarande konjunkturläge mindre välbetänkt.

Regeringen har både tidigare i samband med det så kallade åtstramningspaketet och i den aktuella prognosen för åren 1990 och 1991 uttryckt allvarlig oro för Sveriges ekonomiska läge. Till detta kommer att löneökningarna 1989 och 1990 i många fall väsentligt överstiger tidigare prognoser. Att i detta läge genom en delvis ofinansierad skattesänkning släppa loss ytterligare köpkraft anser miljöpartiet de gröna ytterst oklokt. Det riskerar att

bädda för en ökad inflation och ökade handelsbalansunderskott som på sikt kan framtvunga betydligt mer drastiska åtstramningsåtgärder.

Genom vår betydligt starkare finansiering av skattereformen för år 1990 är det också möjligt att helt ta bort tvångssparandet redan från den 1 januari 1990.

Mot. 1989/90
Sk29

16. Möjliga dynamiska effekter

Dynamiska effekter uppkommer om människors handlingsmönster ändras vid en reform. En reform, vars huvuddrag är sänkning av den direkta skatten och motsvarande höjning av indirekta skatter, kan väntas få två, delvis motverkande effekter:

1. Människor kan välja mer fritid genom att en kortare arbetstid kan ge oförändrad nettoinkomst samtidigt som effekten av höjningen av indirekta skatter kan reduceras vid en miljövänlig livsföring som hushållar med knappa resurser.

2. Människor kan anse det lönt att öka sin insats av lönearbete eftersom de får behålla mer av extraförtjänsten. De kan därvid upprätthålla en hög konsumtion trots de högre indirekta skatterna.

Där den första effekten överväger, får man en ökning av livskvaliteten, där den andra effekten överväger, ökas den materiella förbrukningen. I vilket fall som helst kommer valfriheten mellan handlingsmönstren att öka, vilket i och för sig är värdefullt. Det är vår förhoppning att en ökande förståelse för livets värden i själva verket innebär att den första effekten överväger.

Handlingsmönstren från miljontals individer kommer att avgöra utvecklingen.

17. Företagsbeskattningen

17 a. Småskalighet och lokal företagsanknytning

Dagens företagspolitik har ett grundläggande problem: den är för storskalig. Därutav följer ett antal konkreta delproblem, av vilka de viktigaste är

- risk för bristande ansvar från de anställdas sida
- bristande ansvar från lokalbefolkningens sida: de har visserligen ekonomisk fördel av ett företags närvaro, men det gör detsamma vilket företag det är
- bristande intresse för miljöskadorna hos en viss process: endast om förbud eller ekonomiska styrmedel användes kan ett företag påverkas.

Miljöpartiet de gröna anser att dessa skäl måste tas hänsyn till när det gäller närings- och skattepolitik. I fråga om näringspolitik skulle våra förslag om närfonder ge en helt annan lokal anknytning för företag. När det gäller skattepolitiken anser vi att det är väsentligt att företagen ska betala skatt även till primärkommuner där man har verksamhet. Dessa kommunalskatter ska ersätta kommunerna för de kostnader man får på grund av företagets läge och verksamhet och dess anställdas utnyttjande av kommunala resurser, kostnader som inte rimligen täcks av deras kommunalskatt. Sådan skatt skall inte baseras på vinst utan snarare på antalet heltidstjänster och på företagets fastighetsinnehav. Vid införandet skall den statliga skatten minskas så att

den totala skatten inte ökar. Vi ämnar återkomma i den allmänna motionstiden med ett mer detaljerat förslag. Här skall dock nämnas att sådana skatter kan gälla:

- a) Fastighetsinnehav eller utnyttjande av mark och ev andra naturresurser, t.ex. vatten.
- b) Utsläpp som drabbar kommunens innevånare och miljö.
- c) Den ökade trafikbelastning och motsvarande miljöförstöring och förlitning av naturresurser som företaget orsakar.

17 b. Resultatutjämning

Ett problem för inkomsttagare och fämansbolag med tillfälligtvis höga förtjänster är det sätt på vilket marginalskatten kan drabba dem under det eller de år då de har höga inkomster. Medan de flesta löntagare har en budget som är rimligt balanserad år från år, finns det ett stort antal aktiviteter med en budget som balanseras på ett mer långsiktigt sätt. Exempel på detta är konstnärer, skogsägare m.fl. Problemen blir speciellt akuta i de fall då beskattningen är progressiv snarare än proportionell. Vi föreslår därför att personer med inkomster som överstiger brytpunkten för progressivitet efter ansökan kan erhålla omfördelning av överskjutande belopp till ett eller flera av de följande fem åren (i stället för att beskattas under inkomståret).

17 c. Kvittning mellan förvärvskällor

Ett särskilt problem uppkommer i fråga om kvittning mellan förvärvskällor, där behovet av att skydda mot skatteflykt måste vägas mot det behov som finns för små och för nystartade företag att en förlust i en sådan förvärvskälla skall kunna kvittas mot vinst i annan förvärvskälla. Vi anser att kvittningsrätt upp till en viss gräns bör övervägas inför 1991 års skattereform.

18. Tillfälligt obligatoriskt sparande

Vi betraktar det tillfälliga, obligatoriska sparandet som ett olyckligt försök att åstadkomma en ekonomisk åtstramning. Det i propositionen föreslagna avbrytandet av detta för de lägre inkomstklasserna hälsas därför med tillfredsställelse. Någon rimlig anledning att behålla systemet för de högsta inkomstklasserna finns dock inte, eftersom åtstramningseffekten för dessa grupper är obetydlig. Det skulle vara särskilt allvarligt om dessa grupper plötsligt skulle få en stor återbetalning av sina inbesparade medel i en situation som redan vore präglad av högkonjunktur. Vi yrkar därför på ett avbrytande av det tillfälliga, obligatoriska sparandet från den 1 januari 1990 för alla inkomsttagare.

Hemställen

Med hänvisning till vad i motionen anförts hemställer vi

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om motiven för en skattereform.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skattens funktion som miljöpolitiskt styrmedel.

Mot. 1989/90
Sk29

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skattens funktion i fördelningspolitiken.
4. att riksdagen beslutar om en skatteskala för 1990 enligt i motionen angivna förslag.
5. att riksdagen beslutar att grundavdraget för 1990 skall vara 12 000 kr..
6. att riksdagen hos regeringen begär förslag om annorlunda principer för beskattning av fastigheter i områden med fritidsbebyggelse.
7. att riksdagen hos regeringen begär förslag om lindrad beskattning av villor med energibesparande installationer.
8. att riksdagen beslutar enligt i motionen angivna skalar för förmögenhetsbeskattning.
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beskattning av bilförmåner.
10. att riksdagen beslutar om ändrade regler för avdrag för resor till och från arbetet i enlighet med vad i motionen anförts.
11. att riksdagen beslutar om en beskattning om 5 % på avkastningen av pensionsförsäkringar för 1990.
12. att riksdagen med avslag på propositionen såvitt avser moms på energi beslutar om höjning av punktskatter för energi för 1990 enligt i motionen avgiven tabell.
13. att riksdagen beslutar om uppräknings av kilometerskatten motsvarande en ökad drivmedelskostnad om 80 öre/liter.
14. att riksdagen beslutar att miljöskatten på flygets kväveoxidutsläpp höjs till 40 kr./kg.
15. att riksdagen hos regeringen begär att miljöavgiftsutredningen får tilläggsdirektiv att snarast lämna förslag till skatt på flygbränsle-/landningsavgifter i enlighet med vad i motionen anförts.
16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beskattning av energikrävande industri.
17. att riksdagen för 1990 beslutar höja procentsatsen för nedsättning av energiskatterna för energikrävande industri från 1,7 till 2,2 %.
18. att riksdagen beslutar slopa skattefriheten för avkopplingsbar el.
19. att riksdagen avslår regeringens förslag om höjning av mervärdesskatt på serverings- och hotelltjänster.
20. att riksdagen beslutar om höjning av skattesatser för sprit och tobak med 40 % samt för vin, malt- och läskedrycker med 20 %.
21. att riksdagen beslutar om fördubbling av reklamskatten.
22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beskattning av pensionärer.
23. att riksdagen beslutar att arbetsgivaravgifterna sänks med 10 procentenheter i Norrland, på Gotland samt i de kommuner i Dalarna och Värmland som ingår i stödområde.
24. att riksdagen hos regeringen begär förslag till utformning av en miljö- och kollektivtrafikavgift i storstäderna i enlighet med vad i motionen anförts.

25. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunal företagsbeskattning.

Mot. 1989/90
Sk29

26. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resultatutjämning för företag.

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvittning mellan förvärvskällor.

28. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om dynamiska effekter.

29. att riksdagen beslutar avveckla det tillfälliga, obligatoriska sparandet.

30. att därest inget annat anförts ovan föreslagna ändringar skall träda i kraft den 1 januari 1990.

Stockholm den 28 november 1989

Inger Schörling (mp)

Gösta Lyngå (mp)

Clues Roxbergh (mp)

Krister Skånberg (mp)

Åsa Domeij (mp)

Lars Norberg (mp)

Carl Frick (mp)

Roy Ottosson (mp)

Kjell Dahlström (mp)

